

7. Vrijmetselarij

De vrijmetselarij wordt ook wel maçonnerie genoemd. Het begrip 'vrijmetselarij' is afkomstig uit het Frans, waar men sprak van frère-maçons, letterlijk: broeder-bouwers. In het Engels werd frère-maçons verbasterd tot freemasonry. Letterlijk: vrije bouwerij, in het Nederlands werd het 'vrijmetselarij'.

Doel is het streven naar geestelijke en morele verheffing, onderlinge waardering en wederzijdse hulp. De leden denken vrij na over allerlei onderwerpen (zoals religie of filosofie), spreken elkaar aan als broeders en/of zusters en komen regionaal bijeen in zogeheten vrijmetselaarsloges. Iedereen heeft recht op een vrije meningsuiting en anderen dogma's opleggen is dan ook not done. Vrijmetselaars werken voor en aan zichzelf, maar streven daarnaast ook naar een lotsverbetering voor alle mensen en hebben in die zin een humanitair karakter. Verder onderzoeken ze het mysterie van het leven en denken ze ongedwongen na over het bestaan van een hogere macht ('de Oppermeester des Heelals').

De vrijmetselaar erkent...

- De hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid;
- De gelijkwaardigheid van alle mensen;
- Ieders recht om zelfstandig te zoeken naar waarheid en
- Ieders verantwoordelijkheid voor zijn doen en laten.

In de uitgangspunten van de vrijmetselarij zijn de drie kernwaarden van de Verlichting duidelijk herkenbaar: vrijheid (geen dogma's, vrijdenken), gelijkheid (mensen zijn niet gelijk, maar wel gelijkwaardig) en broederschap (elkaar helpen en streven naar compromissen in plaats van scheiding). Het is dan ook niet toevallig dat de vrijmetselarij vooral in de achttiende eeuw, de eeuw van de Verlichting, sterk groeide. Wat doen vrijmetselaars in de praktijk? Vrijmetselaars komen bijeen in een loge. De loge is materieel gezien de afgesloten ruimte waar men vergadert en de vrijmetselarij beoefent. De loge wordt soms ook wel

aangeduid als 'werkplaats' of Bauhütte. Symbolisch kan een loge ook duiden op de gemeenschap van vrijmetselaars of, technisch gezien, op de organisatiestructuur van de vrijmetselarij.

Binnen een vrijmetselaarsloge zijn er minstens drie graden: de leerling, de gezel en de meester. De vergaderingen van de vrijmetselaars zijn besloten en vinden plaats onder geheimhouding. Iemand houdt een lezing cq. voordracht, waarna een voorbijge gedachtewisseling volgt. Er kan ook sprake zijn van meerdere rituelen en ceremonies, terwijl de vrijmetselaars doorgaans ook bijzondere kleding dragen, zoals mouwlinten, kraaglinten, ambtspakken of juwelen (afhankelijk van hun functie).

Omdat vrijmetselaars uitgaan van de gelijkwaardigheid van ieder mens, bestaan loges vaak uit een mix aan maatschappelijke en sociale achtergronden. Maar vooral filosofen, leraren, academici, kunstenaars en beoefenaars van vrije beroepen zijn oververtegenwoordigd. Toch bestaan er ook vrijmetselaarsloges van mensen met hetzelfde beroep, zoals militaire loges.

Vrijmetselarij in Nederland

De eerste sporen van vrijmetselaars in Nederland vinden we rond 1730. De eerste vrijmetselaarsloge in Nederland werd op 19 november 1734 opgericht in Den Haag, onder de naam "Loge du Grand-Maître des Provinces Unies et du ressort de la Généralité" opgericht. In 1756 kwamen verschillende loges bij elkaar in Den Haag voor de oprichting van de 'Groote Loge der Zeven Vereenigde Nederlanden'. In 1817 werd die naam veranderd in 'Orde van Vrijmetselaren onder het Grootoosten der Nederlanden'. De vrijmetselarij in Nederland geldt als de oudste Nederlandse vereniging met rechtspersoonlijkheid. Al in de jaren 1770 verbreidde de vrijmetselarij zich al behoorlijk in de kolonie Nederlands-Indië.

Momenteel, in 2017, telt de broederschap in Nederland ongeveer 5.500 leden en zijn er 150 loges. Oorspronkelijk was de vrijmetselarij uitsluitend toegankelijk voor mannen. Tegenwoordig bestaan er echter ook enkele gemengde en exclusief vrouwelijke loges.